

— in de periode van de charismatische werkingen van Gods Geest.

Willen we de derde periode kenmerken, dan moeten we naar andere gegevens zoeken. En die zijn gemakkelijk genoeg te vinden. Overal ontstaan gemeenten en die gemeenten krijgen hun vasten vorm. Reeds te Filippi zijn, als Paulus schrijft, opzieners en diakenen ¹⁾. Titus is op Creta achtergelaten, bepaald ook om ouderlingen aan te stellen ²⁾. Laat ons hier naast leggen de brieven aan de Korinthiërs. Persoonlijk ben ik van oordeel, dat te Korinthe wel degelijk ambtsdragers zijn geweest ³⁾, maar hun werk treedt nog niet op den voorgrond. Het blijft merkwaardig, dat we eerst in de latere brieven van Paulus veel over de gewone ambtsdragers hooren, het gaat naar de consolidatie toe ⁴⁾. Daarnaast vinden we een ander verschijnsel, de dwaalleer komt op. Zeer zeker was daarvan ook reeds eerder sprake van. Maar er komt een bepaalde afval binnen den kring der Christelijke kerk. Gelijk reeds werd opgemerkt: de brief aan de Hebreëen schrijft er van en evangelie en brieven van Johannes richten zich tegen de doceten ⁵⁾. In verband daarmee schrijft de openbaring verder. Positief gaat ze meer en meer geschikt worden voor den toestand, waarin de kerk nu zal komen te verkeerren. Negatief richt ze zich niet slechts tegen aanvallen, die van de zijde van Jodendom en heidendom op haar worden gedaan en die sommigen dreigen mee te sleuren, maar vooral ook tegen den afval, de ontrouw in eigen kring. Het is geen wonder, dat juist Johannes zoo sterk de aandacht vestigt op het dualisme, de onverzoenbare tegenstelling tusschen Christus en den antichrist, licht en duisternis, waarheid en leugen, kinderen Gods en kinderen des duivels. Het is de slotsom, waartoe de openbaring in de derde periode komt, door de ketterij blijkt de scheiding absoluut ⁶⁾. Niet zonder reden zijn

¹⁾ Filip. 1 : 1. — ²⁾ Tit. 1 : 5. — ³⁾ Waarom zou Paulus te Korinthe niet gedaan hebben, wat hij volgens Hand. 14 : 23 in iedere stad doet? —

⁴⁾ Wanneer we Jak. 5 : 14 van „oudsten der kerk” lezen, is dat wel meer in den Joodschen zin te verstaan. — ⁵⁾ Wanneer we de geschriften van Johannes in de derde periode plaatsen, dan wordt van daar uit verklaarbaar de opmerking van WEBER, a. w., bl. 6, dat het vraagstuk: de Johanneische Christus en de synoptische Jezus veel dieper gaat dan dat: Jezus en Paulus. —

⁶⁾ Zie ook BOUSSET, a. w., bl. 181.